

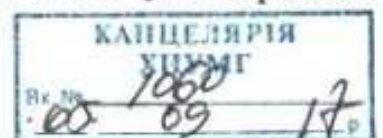
ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора
Гнилицької Лариси Володимирівни
на дисертаційну роботу Аванесової Ніни Едуардівни
«Економічна безпека підприємств оборонно-промислового комплексу
України в системі національної безпеки держави», подану на здобуття
наукового ступеня доктора економічних наук
за спеціальністю 21.04.02 - економічна безпека суб'єктів господарської
діяльності

1. Актуальність теми дослідження. Нестабільне безпекове середовище довкола України, що характеризується посиленням глобальних воєнно-політичних загострень на Сході України, боротьбою за вплив на світових фінансових та енергетичних ринках, наростаючою конкуренцією з боку іноземного капіталу зумовлює перегляд та уточнення положень Воєнної доктрини щодо формування та реалізації політики держави з воєнно-економічних питань. Згідно з цією Доктриною завдання щодо задоволення потреб безпеки і оборони держави у військовій техніці покладаються на оборонно-промисловий комплекс.

Разом з тим діяльність підприємства оборонно-промислового комплексу характеризуються низькою конкурентоспроможністю, високим рівнем зношеності основних засобів та хронічним недофінансуванням, що супроводжується падінням рівня їх економічної безпеки. В таких умовах пошук нових механізмів забезпечення економічної безпеки підприємств оборонно-промислового комплексу стає життєво важливим завданням, вирішення якого дозволяє швидко реагувати на сучасні політичні та економічні виклики, як глобального так і регіонального масштабу, захищати національні інтереси, що, своєю чергою, сприятиме не лише підвищенню рівня їх корпоративної безпеки, але й посиленню національної безпеки держави.

Незважаючи на те, що пошуку ефективних механізмів забезпечення економічної безпеки підприємств різних видів економічної діяльності приділяється багато уваги як у працях західних, так і вітчизняних учених, системних досліджень щодо управління системою економічної безпеки підприємств оборонно-промислового комплексу майже не здійснювалося. У такому контексті дослідження присвячені розробці теоретико-методологічних положень та практичних рекомендацій щодо модернізації процесів із забезпечення економічної безпеки підприємств оборонно-промислового комплексу з метою підвищення їх стійкого функціонування та розвитку в умовах існуючих ризиків

та небезпек є надзвичайно актуальним та своєчасним.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова і є складовою науково-дослідних тем, зокрема: «Стратегічний контролінг в системі управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання України: теорія, методологія, практика» (номер державної реєстрації 0112U003092), в межах якої автором здійснено параметричне моделювання комплексного показника оцінки рівня фінансово-економічної безпеки корпоративних підприємств; «Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання України в умовах глобалізації: теорія, методологія, практика» (номер державної реєстрації 0112U003092), в межах якої автором розроблено методичний підхід до формування стратегії управління економічною безпекою в умовах нестабільного середовища; «Інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування системи управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання України в сучасних умовах: теорія, методологія, практика» (номер державної реєстрації 0116U005339), в межах якої автором обгрунтовано напрямки адаптації національної системи безпеки до міжнародних вимог шляхом універсалізації регіональної, європейської та глобальної систем безпеки на всіх стадіях цього процесу – від розробки концепції до участі у конкретних спільних діях; «Стратегічний моніторинг та антикорупційний аудит в системі фінансово-економічної безпеки держави, регіону, суб'єктів господарювання в умовах євроінтеграції», етап 2 – «Економічна безпека оборонної промисловості України як складова національної безпеки держави: стратегічні пріоритети і теоретико-методологічні засади забезпечення в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0115U000149), в межах якої автором здійснено оцінку ризиків та джерел загроз економічній безпеці оборонної промисловості України, аналіз проблем розвитку оборонної промисловості України, обгрунтовано стратегічні пріоритети модернізації оборонної промисловості України в умовах євроінтеграції.

За замовленням ДП «Харківський механічний завод» автором виконано проект за господарським договором на тему: «Формування стратегічних напрямків забезпечення економічної безпеки підприємств оборонної промисловості України в умовах євроінтеграції» (номер 2886/17).

3. Ступінь обгрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність. Дисертація Н.Е. Аванесової є науковим дослідженням, у якому розроблені і обгрунтовані теоретичні положення, методологічні підходи та практичні рекомендації щодо удосконалення механізму забезпечення економічної безпеки підприємств оборонно-промислового комплексу.

З огляду на важливість наукової проблеми та недостатнє науково-методичне обґрунтування процесу забезпечення економічної безпеки підприємств оборонно-промислового комплексу, тема, представлена на захист дисертації, має теоретичну, методологічну та практичну цінність. Підхід дисертантки до розробки теоретико-методологічних засад формування сучасного механізму забезпечення економічної безпеки підприємств оборонно-промислового комплексу і надання практичних рекомендацій щодо стратегії їх діяльності із урахуванням досягнутого рівня економічної безпеки, відзначається належним рівнем обґрунтованості.

Структура дисертаційної роботи визначена її метою, а розділи роботи логічно взаємопов'язані. Чітко сформульовані мета і завдання, в цілому простежується їх узгодженість з предметом та об'єктом дослідження.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, мають достатній ступінь обґрунтованості. Їх достовірність ґрунтується на докладному вивченні та аналізі нормативно-правових актів України, наукових публікацій вітчизняних і зарубіжних учених, інформаційно-аналітичних і статистичних матеріалів. Коректність посилань на літературні джерела дозволяє відокремити наукові здобутки автора від наукових напрацювань інших вчених. Виклад теоретичного матеріалу підкріплений аналізом фактичних даних, графічним матеріалом, власними розрахунками, посиланнями на положення чинного законодавства.

Ключові положення дисертації, висновки, результати та рекомендації дослідження відповідають паспорту спеціальності 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності (економічні науки).

4. Найвагоміші результати дослідження, їх наукова новизна та практичне значення. Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи дає підстави констатувати, що автору в цілому вдалося вирішити основні завдання і досягти поставленої мети.

До найбільш значущих результатів дослідження слід віднести наступні положення:

У роботі уточнено уявлення про роль та місце економічної безпеки у стратегічному та поточному управлінні підприємств оборонно-промислового комплексу. Здобувач довела, що забезпечення економічної безпеки має стати головним орієнтиром діяльності оборонних підприємств, важливою передумовою підвищення їх конкурентоспроможності та ефективності діяльності, сприятиме запобіганню втрат матеріальних та фінансових ресурсів.

Долучаючись до проблеми формування адаптивної системи економічної безпеки підприємств оборонно-промислового комплексу, автор наголошує на використанні кластерної моделі, що характеризує узгодженість процесів із забезпечення безпеки в рамках ландшафту цінностей, починаючи від досліджень та розробок, серійного

виробництва, споживання і закінчуючи утилізацією військової продукції в розрізі видів підприємств оборонної промисловості.

Детальне дослідження оборонно-промислового комплексу в галузевому та просторово-структурному вимірах дозволило автору виокремити склад найбільш істотних загроз (с. 111-136) з метою встановлення пріоритетності заходів щодо ефективної протидії їм. При цьому автор розглядає діяльність у сфері забезпечення економічної безпеки з позицій інституціонального підходу і розкриває механізм взаємодії державних структур та підприємств оборонно-промислового комплексу при модернізації системи їх економічної безпеки (с.216).

До ічним продовженням здійснених у роботі досліджень стало моделювання стану економічної безпеки підприємств оборонно-промислового комплексу України на основі досягнутого ними значення інтегрального показника економічної безпеки. Базуючись на принципах індикаторного підходу до оцінювання рівня економічної безпеки, інтегральний показник визначається як середньгеометрична величина від інтегральних компонент оцінювання ефективності виробничої діяльності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності, ефективності інвестиційної діяльності, ефективності інноваційної діяльності, і, на відміну від існуючих, містить індикатори ефективності партнерських відносин та експортно-імпорتنих операцій (с.234- 250).

Використання результатів запропонованої моделі дозволило автору окреслити сценарії розвитку підприємств оборонно-промислового комплексу в середньостроковому та довгостроковому часових періодах (с. 343-350) та визначити пріоритети забезпечення їх економічної безпеки (с. 356-364).

5. Значимість результатів дослідження для науки та практики та повнова їх висвітлення в опублікованих працях. Результати дослідження Авансєвої Н. Е. розширюють теоретико-методологічний інструментарій управління процесами забезпечення економічної безпеки підприємств оборонно-промислового комплексу.

Обґрунтовані автором теоретичні положення та розроблений методичний інструментарій дозволяють системно визначати прикладні засади формування і використання механізму забезпечення економічної безпеки підприємств оборонно-промислового комплексу та сприяють ухваленню обґрунтованих управлінських рішень в галузі безпеки.

Отримані в процесі написання дисертаційної роботи результати мають наукове та практичне значення, і були використані у діяльності: